

Ma reggel bezárt a New York kávéház

Mint söröző és espressó nyílik meg két hónap múlva

Nagy eseménye van Budapest éjszakai és nappali életének: *ma reggel nem nyitotta ki kapuit a New York kávéház.*

A kávéház európai híru nevezetessége volt Budapestnek. A milleniumi esztendő előtti időkben, 1893-ban nyitotta meg kapuit, az volt a cél, hogy a milleniumi ünnepekre Budapestre érkező külföldiek valóban olyan kávéházat találjanak, amely minden szempontból megüti az európai mértéket. Ez mindenképpen sikerült is. A kávéház freskóit *Lotz Károly és Magyar-Mannheimer Gusztáv* festette.

A kávéház alapítója a *Steier*-család volt, majd *Harsányi testvérek* vették át, akik valóban megfelelő szakmákkal rendelkeztek. A New York kávéház csakhamar kedvenc találkozóhelye lett a magyar szellemi élet kitünőségeinek. A százforintókor, majd az aztán következő években teljes szűrésben kibontakozott a kávéház karaktere: a haladószellemű politikusok, írók, újságírók, festők, zenészek, művészek szívesen látogatták a kávéházat.

A karzat, ahol a fiatal Karinthy és Kosztolányi álmodoztak

Ezekben az időkben a karzati helyiségek voltak a legérdekesebbek. Mindennapos vendég volt itt *Karinthy Frigyes, Kosztolányi Dezső, Szép Ernő, Somlyó Zoltán*. Fialalok voltak és szegények. Itt álmodoztak és tervezgettek. Nem egy halhatatlan versük született meg a New York karzatán.

A költők karzati társasága mellett, a kávéház különböző asztalainál országos híru írók üldögéltek: *Ambrus Zoltán, Bródy Sándor, Krúdy Gyula, Gárdonyi Géza*.

Körülöttük csoportosultak a fiatal írók és újságírók. *A négy nagy: Ambrus, Bródy, Krúdy és Gárdonyi* külön-külön asztalnál ült, egymáshoz csak ritkán látogattak át. Legtöbbször *Bródy Sándor és Gárdonyi Géza* tett látogatást egymás asztalánál, *Ambrus Zoltán* rendszerint egyedül ült, mert az egyedüllétet szerette.

Ujházy Ede, Osváth Ernő

A hölgyzalonban, amely a későbbi ruhatár helyén volt, ugyan-csak híres emberek találkoztak. Itt volt *Ujházy Ede*nek, a Nemzeti Színház halhatatlan nevű művésze-nek az asztala.

A kávéház sohasem esült be, az éjszakai személyzetet felváltotta a nappali személyzet, a vendégek nagy része pedig az éjszakai órák után még nappal is a kávéházban üldögélt.

Az egyik kis kerek márványasztalnál ült naponta *Osváth Ernő*, a „Nyugat” híres szerkesztője, akinek egyébként emléktáblája is van a kávéház falán.

Az irodalmi főpincér

Az esti órák nevezetessége volt a politikusok megjelenése. A Szociáldemokrata Párt számos kitünősége is szívesen jött ide, mert alkalma volt arra, hogy a haladó szellemű, radikális gondolkodású polgári politikusokkal találkozhassék. Gyakran lehetett látni a kávéházi kerek asztalnál *Gergely Győző* érdekes fejét, amint összehajolva beszélgetett *Jászi Oszkár*tal. De itt volt *Weltner Jakab* is, aki a szerkesztőségi munka befejezése után szívesen tért be a New Yorkba egy feketére.

Meg kell említenünk, hogy a *Harsányi-testvérek* után a New Yorknak már csak egy figyelemreméltó

korszaka volt, amikor a kávéház *Tarján Vilmos*nak a kezébe került. Ő valóban továbbfejlesztette a kávéházat. Ezután újabb tulajdonosok következtek, de a New York fénye már nem tért vissza.

A régi személyzetből már alig maradt valaki a helyiségben, viszszavonult a kávéház híres irodalmi főpincére, *Reisz Gyula* is, aki megértő barátja és segítőtársa volt a kezdő költőknek. *Reisz Gyula külön fogalom és külön nevezetesség*. Minden költőt, író, újságíró, művészt ismert. Ha az illető tehetséges volt, készséggel és nagy megértéssel támogatta. *Valóban sokba került neki a magyar irodalom. Ez-izenedkig volt a New York éjszakai főpincére, de mint szegény ember halt meg*. Viszont a költők és az írók nem éheztek.

Meghalt a New York, éljen a New York!

A felezabadulási időkben azután lassan megpecsételődött a New York sorsa. Az idegenforgalom még nem kezdődött meg, viszont a kávéházakra rossz idők következtek. A pénztelenség és az espressózik megpecsételtek a New York sorsát is, mint oly sok más pesti kávéház sorsát.

Ma reggelre azután a kávéház nem nyitotta ki kapuit. *A bezárás azonban csak ideiglenes, mert a mostani tulajdonosoknak az a terveük, hogy a kávéházat átalakítják és sörözőt, valamint espressózt rendeznek be a körüli részen, hogy ezzel a szociális szempontokat is figyelembe véve lehetővé tegyék a kis-pénzű emberek számára is ezeknek a híres helyiségeknek a látogatását.* Az átalakítás sok munkával jár és úgy tervezik, hogy körülbelül két hónap múlva újból megnyitnak.

A tulajdonosok hangsúlyozzák, hogy a söröző és az espressó mellett marad egy tekintélyes rész a helyiségből, ahol a kávéházi üzemet is folytatni fogják.

A New York tehát nem halt meg, csak szünetel.

Pusztai Béla